

Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi

Araştırma Makalesi

E-ISSN: 3023-4891

KABUL TARİHİ: 26.02.2026

Sağlık Haberlerinde Tıbbileştirme Söylemi: Sabah ve Hürriyet Gazetelerinde Obezite Örneği

Özlem KILIÇ*

ozlemkilic7@stu.aydin.edu.tr

İstanbul Aydın Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Sertaç KAYA**

sertackaya1@aydin.edu.tr

Doç. Dr., İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü Öğretim Üyesi

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de yayımlanan sağlık haberlerinde tıbbileştirme söyleminin nasıl üretildiğini ve okura sunulduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi, Peter Conrad’ın tıbbileştirme kuramına dayanmaktadır. Çalışmada, 2023–2025 yılları arasında Sabah ve Hürriyet gazetelerinde yayımlanan toplam 20 obezite haberinin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi yapılmıştır. Haberler, beş tematik başlık altında değerlendirilmiştir: tıbbi çerçeve, uzman görüşü, tedavi vurgusu, bireysel sorumluluk ve dramatikleştirme.

Bulgular, her iki gazetede de obezitenin çoğunlukla tıbbi bir sorun ve ciddi bir sağlık tehdidi olarak sunulduğunu göstermektedir. Hürriyet haberlerinde kronik hastalık vurgusu, uzman görüşleri ve tıbbi müdahaleler öne çıkarken; Sabah haberlerinde yaşam tarzı ve bireysel sorumluluk söylemleri daha baskındır. Her iki gazetede de çocukluk çağı obezitesi, dramatik bir risk alanı olarak sunulmuş ve alarm, tehdit, aciliyet dili sıkça kullanılmıştır.

Araştırma, sağlık haberlerinde tıbbileştirme söyleminin yalnızca bilgilendirici bir işlev görmediğini; aynı zamanda medikal otoriteyi güçlendirdiğini, bireyleri sürekli tıbbi müdahaleye ihtiyaç duyan özneler olarak konumlandığını ve bireysel sorumluluğu ön plana çıkararak damgalama riskini artırdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, tıbbileştirme, sağlık haberleri, sabah, hürriyet, nitel içerik analizi

The Discourse Of Medicalization In Health News: The Obesity Example In Sabah And Hürriyet Newspapers.

ABSTRACT

This study aims to examine how medicalization discourse is produced and presented in health news in Turkey. The theoretical framework of the research is based on Peter Conrad’s medicalization theory. The study analyzes a total of 20 obesity-related news articles published between 2023-2025 in the high-circulation national newspapers Sabah and Hürriyet using content analysis. News items were evaluated under five thematic categories: medical framing, expert opinions, treatment emphasis, individual responsibility, and dramatization.

Findings indicate that obesity is predominantly presented as a medical problem and serious health threat in both newspapers. In Hürriyet, the focus is on chronic disease framing, expert opinions, and medical interventions, whereas Sabah emphasizes lifestyle factors and individual responsibility. Childhood obesity is portrayed as a dramatic risk area, with frequent use of alarm, threat, and urgency language in both newspapers.

The study reveals that medicalization discourse in health news not only serves an informative function but also reinforces medical authority, positions individuals as constantly in need of medical intervention, and emphasizes personal responsibility, which increases the risk of stigma.

Keywords: Obesity, medicalization, health news, Sabah, Hürriyet, qualitative content analysis

GİRİŞ

Sağlık haberleri, modern toplumlarda yalnızca bilgi aktaran metinler olmanın ötesinde, bireylerin beden algılarını, hastalık tanımlarını ve normal kabul edilen yaşam pratiklerini yeniden üreten güçlü söylem alanlarıdır. Bu bağlamda tıbbileştirme kavramı, toplumsal ya da gündelik yaşam süreçlerinin tıbbi bir sorun olarak tanımlanmasını ve tıp otoritelerinin müdahale alanına dahil edilmesini ifade etmektedir. Tıbbileştirme süreci, bireylerin kendi bedenleri üzerindeki denetimini zayıflatmakta ve sağlık profesyonellerini merkezî bir otorite konumuna taşımaktadır. Medya ise bu sürecin yalnızca bir aktarıcısı değil, aynı zamanda tıbbi söylemleri dolaşıma sokarak normal ve anormal sınırlarını yeniden çizen aktif bir üreticisidir. Bu nedenle sağlık haberleri, bireyleri bilgilendirmekten çok, onları belirli sağlık normlarına uymaya yönlendiren ideolojik bir çerçeve sunabilmektedir (Conrad, 2007).

Obezite, tıbbileştirme sürecinin en görünür ve tartışmalı örneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde obezite, çoğu zaman toplumsal, ekonomik ve kültürel belirleyicilerinden soyutlanarak bireysel irade eksikliği ya da yanlış yaşam tarzı tercihleriyle ilişkilendirilmektedir. Medyada yer alan sağlık haberleri, obeziteyi genellikle klinik veriler, uzman görüşleri ve tedavi seçenekleri üzerinden ele almakta; bu yaklaşım bireylerin “hasta” kimliğiyle tanımlanmasını pekiştirmektedir. Böylece obez bireyler, yalnızca sağlık riski taşıyan kişiler olarak değil, sürekli izlenmesi ve müdahale edilmesi gereken öznel olarak konumlandırılmaktadır. Bu söylem, obezitenin yapısal nedenlerini görünmez kılarken, bireysel sorumluluğu ön plana çıkararak damgalayıcı bir dilin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır (Gargalık, 2019).

Türkiye’de obezitenin kamusal alanda giderek daha fazla görünür hâle gelmesi, sağlık politikalarıyla birlikte medya söylemlerinin de dönüşümünü beraberinde getirmiştir. Devlet politikaları, uluslararası sağlık kuruluşlarının yönlendirmeleri ve medyada artan sağlık içerikleri, obeziteyi tıbbi bir sorun olarak ele alan baskın bir çerçevenin oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu süreçte medya, kamu spotları, uzman röportajları ve haber metinleri aracılığıyla obeziteyle mücadelede bireysel davranış değişikliklerini ve tıbbi müdahaleleri ön plana çıkarmaktadır. Ancak bu yaklaşım, obezitenin sosyal eşitsizlikler, kentleşme, beslenme endüstrisi ve çalışma koşulları gibi yapısal boyutlarını geri plana itmektedir. Dolayısıyla sağlık haberleri, obeziteye ilişkin toplumsal algının şekillenmesinde belirleyici bir rol üstlenmekte ve tıbbileştirme sürecini yeniden üretmektedir (Adıyaman, 2015).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Türkiye'nin önde gelen gazeteleri Hürriyet ve Sabah'ta yayımlanan obezite haberlerinin tıbbileştirme söylemi bağlamında nasıl yapılandırıldığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, obezitenin haber içeriklerinde yalnızca bireysel bir sorumluluk olarak mı sunulduğu, yoksa bir hastalık olarak mı çerçevelendiği analiz edilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu gazetelerde kullanılan tıbbileştirme stratejilerinin ne ölçüde yer aldığı, bu stratejilerin bireylerin hastalık algısını nasıl şekillendirdiği ve sağlık sistemine yönelimlerini nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için aşağıdaki soruların cevabı aranmıştır:

1. Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yayımlanan obezite haberlerinde tıbbileştirme söylemi ne ölçüde yer almaktadır?
2. Bu haberlerde obezite bireysel bir sorun (irade, yaşam tarzı) olarak mı yoksa medikal bir hastalık olarak mı çerçevelenmektedir?
3. Tıbbi uzman görüşlerine, tedavi ve ilaç önerilerine ne sıklıkla yer verilmektedir?

Araştırmanın Önemi

Obezitenin tıbbileştirilmesi süreci, bireyin yalnızca yaşam tarzı değişiklikleriyle değil, medikal müdahalelerle iyileştirilmesi gerektiği fikrini pekiştirir. Medya bu sürecin en önemli aktörlerinden biridir. Bu araştırma, sağlık haberciliğinde giderek daha fazla gözlemlenen tıbbileştirme eğilimini sorgulayarak, halkın sağlık algısına etkisini ve medya-sağlık ilişkisini çözümlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca medya metinlerinin ideolojik yönlerini ortaya koyarak sağlık politikalarının medya üzerindeki etkisini de değerlendirmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tıbbileştirme (medicalization), toplumsal, psikolojik ya da doğal yaşam süreçlerinin tıbbi terimlerle tanımlanarak yeniden çerçevelenmesi süreci olarak tanımlanır (Chodoff, 2002). Bu süreç yalnızca tıp kurumları aracılığıyla değil, medya gibi güçlü iletişim araçları aracılığıyla da yeniden üretilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır (Toraman & Erdem, 2016). Özellikle kitle iletişim araçlarında yer alan sağlık haberleri, bireylerin bedenlerini sürekli olarak izleme, değerlendirme ve müdahale etme baskısını artırmakta; sağlığı kişisel sorumluluk ve performans alanına taşıyarak ticarileştirmektedir. Böylece sağlık, yalnızca bir fiziksel durumdan ibaret olmaktan çıkmakta, “satın alınabilir” bir tüketim nesnesine

dönüşmektedir (Kaczmarek, 2019). Bu bağlamda, medya tarafından sunulan sağlık haberleri, yalnızca bilgilendirme amacı taşımamakta; aynı zamanda belirli sağlık söylemlerini dolaşıma sokarak toplumsal sağlık algısını şekillendirmektedir. Özellikle obezite gibi halk sağlığı açısından kritik konular, haber içeriklerinde yalnızca bilimsel bir sorun olarak değil, aynı zamanda bireyin yaşam tarzı tercihlerine indirgenen bir kişisel sorumluluk meselesi olarak temsil edilmektedir. Medyada obeziteye dair uzman görüşlerinin, klinik verilerin ve tedavi yöntemlerinin yoğun biçimde yer alması, bireyin yalnızca “hasta” değil, aynı zamanda “tedaviye muhtaç” bir varlık olarak konumlandırılmasına neden olmaktadır (Satman, 2016). Bu durum, bireylerin yaşam tarzı seçimlerinin ötesinde, sağlık sistemine bağımlı hale gelmesini beraberinde getirmektedir.

Günümüzde obezite, yalnızca bireysel yaşam alışkanlıklarının sonucu değil; küresel düzeyde ele alınması gereken karmaşık ve çok boyutlu bir halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) verilerine göre dünya genelinde yaklaşık 1,9 milyar birey fazla kilolu, bunların 650 milyonu ise obez sınıfındadır. Türkiye’de ise yetişkin nüfusun yaklaşık üçte biri obez olarak sınıflandırılmaktadır (Çukur & Erdem, 2017). Bu veriler, yalnızca sağlık hizmetlerine olan talebi artırmakla kalmamakta; aynı zamanda toplumsal ve ekonomik politika alanlarını da doğrudan etkilemektedir. Obeziteyle ilgili haberlerin içerik ve sunum biçimi, bireylerin bu sağlık sorununa ilişkin algılarını, tedaviye yaklaşımlarını ve sorumluluk atıflarını doğrudan etkilemektedir (Yüksel vd., 2014). Dolayısıyla, sağlıkla ilgili haberlerin artışı yalnızca bireysel farkındalık yaratmakla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda bireylerin beden algısı, hastalık tanımları ve sağlıklı olma halleri üzerinde dönüştürücü bir etki yaratmaktadır.

Bu çalışmanın kuramsal temelini tıbbileştirme kavramı oluşturmaktadır. İlk olarak Parsons (1951) tarafından sağlık ve hastalık kavramları üzerinden yapılan sosyolojik analizlerle gündeme gelen tıbbileştirme, Peter Conrad’ın (1975, 2007) çalışmalarıyla sistematik bir kuramsal çerçeveye kavuşmuştur. Conrad’a göre, daha önce tıbbi olmayan pek çok davranış ve toplumsal durum, tıbbileştirilerek bireylerin yaşamları tıp otoritelerinin denetimine açılmaktadır. Medya da bu sürecin yalnızca bir aracı değil, aynı zamanda aktif bir üreticisidir. Bu araç, tıbbi söylemleri dolaşıma sokarak toplumsal normalin yeniden tanımlanmasına katkı sunmakta; dolayısıyla bireylerin tıbbileştirilmiş kimlikler üzerinden kendilerini değerlendirmelerine yol açmaktadır (Kaczmarek, 2019). Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, Türkiye’de yayımlanan iki yüksek tirajlı ulusal gazete olan *Sabah* ve

Hürriyet'te yer alan obezite temalı haberlerin, tıbbileştirme söylemi açısından nasıl yapılandığını analiz etmektir. Çalışma kapsamında her iki gazeteden, belirli temaları temsil eden toplam 20 haber içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analizlerde uzman görüşlerinin kullanımı, haber dilindeki dramatik ton, hastalıklaştırma stratejileri ve tedavi önerilerinin çeşitliliği gibi unsurlar dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular, sağlık haberciliğinin çoğu zaman toplumsal sağlık bilincini artırmaktan çok, tıbbileştirme ve ticarileştirme süreçlerini güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, sağlık içerikleri üreten medya mensuplarına etik sorumluluklar yüklenmesi ve bu içeriklerin bilimsel temellere dayalı olarak denetlenmesi gereklidir. Aksi halde toplumda sağlık kaygısı artmakta, bireyler sürekli hasta olma korkusuyla yaşamaya yönelmekte ve sağlık sistemleri üzerinde ciddi bir yük oluşmaktadır.

Tıbbileştirme, medikal olmayan durumların tıbbi kavramlarla yeniden tanımlanarak sağlık sisteminin müdahale alanına dahil edilmesi sürecidir. Bu kavram, 1970'li yıllardan itibaren Ivan Illich, Thomas Szasz, Irving Zola ve Peter Conrad gibi önemli düşünürler tarafından uluslararası akademik literatürde kapsamlı biçimde ele alınmıştır (Karakuş Umar, 2020). Özellikle Michael Foucault, Talcott Parsons ve Illich gibi isimler, bu kavramın toplumsal kontrol, otorite ve birey-devlet ilişkileri bağlamındaki etkilerine dikkat çekmiştir. Günümüzde ise tıbbileştirme araştırmalarının önde gelen ismi Peter Conrad'dır (Serdar, 2023).

Tıbbın bir toplumsal denetim mekanizması olarak ele alınması fikrini ilk kez Talcott Parsons (1951) ortaya koymuştur. Ardından Pitts (1968) ve Conrad (1975), bireylerin norm dışı davranışlarının tıbbi çerçeveye oturtulmasıyla birlikte normalden sapmanın tıbbileştirildiğine vurgu yapmışlardır. Friedson (1970), Zola (1972) ve Illich (1975) gibi düşünürler ise tıbbın müdahale alanının giderek genişlediğini ve birçok insani durumun bu kapsam içinde değerlendirilmeye başlandığını belirtmişlerdir. Özellikle Zola, tıbbileştirmeyi gündelik yaşamın artan biçimde tıbbi denetime açılması olarak tanımlar (Zola, 1983: 295; akt. Çınarlı, 2016: 207).

Bu süreçte Illich (1975) tıbbileştirmenin yalnızca bireyin sağlığına değil, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin metalaşmasına da neden olduğunu öne sürer. Örneğin, sezaryen doğum gibi doğal süreçler, cerrahi müdahale yoluyla tüketim nesnesine dönüştürülmektedir (Çınarlı, 2016). Sağlık hizmetleri böylece, insanların en temel yaşamsal deneyimlerini dahi tıbbi müdahaleye açık birer sorun haline getirmektedir. Peter Conrad ve Leiter (2004), tıbbileştirmenin yaygınlaşmasında üç önemli aktörün etkili olduğunu vurgular: tıbbın

toplumsal itibarı, bireylerin her soruna tıbbi çözüm arama eğilimi ve ilaç endüstrisinin bu süreci destekleyen müdahaleleri. Özellikle menopoz ve dikkat eksikliği gibi doğal ya da sınırdaki durumlar, bu aktörlerin etkisiyle hastalık kategorisine sokulmaktadır (akt. Gargalık, 2019:145-146). Bu çerçevede doktorlar, hastalar ve ilaç endüstrisi karşılıklı olarak birbirini desteklemekte; tıbbileştirmenin kurumsallaşmasına katkı sunmaktadır. Böylesi bir tıbbileştirme anlayışı, normal kabul edilen ya da yaşam tarzı değişiklikleriyle çözülebilecek sorunları doğrudan ilaçla tedavi edilmesi gereken hastalıklara dönüştürmektedir. Bu durum, sosyal destek sistemlerini zayıflatmakta ve bireyleri modern tıbbın pasif tüketicileri haline getirmektedir (Kurttaş, 2017, s. 996; akt. Gargalık, 2019:140). Sağlıkla ilgili sorumluluk, toplumsal düzlemde bireye kaydırılmakta; bireyler kapitalist sistemin dayattığı sağlık söylemlerini içselleştirmektedir. Böylece medya, sektör temsilcileri ve sağlık otoriteleri, sağlıklı yaşamı kişisel görev olarak tanımlamakta; bu tanım üzerinden kendi çıkarlarını meşrulaştırmaktadır (Gargalık, 2019).

Tıbbileştirmenin en çarpıcı örneklerinden biri ise obezitedir. Toplumda artan kilolu birey sayısı, medikal söylemlerle “hastalık” olarak çerçevelenmekte ve bu durum, bireysel medikal tedavi yöntemlerini ön plana çıkarmaktadır. Obezite böylece, toplumsal nedenlerden soyutlanarak bireyin sorumluluğuna indirgenmektedir (Lantz, 2019; Akt.: Gargalık, 2019). Medyada yer alan sağlık haberleri, bu durumu daha da pekiştirmekte; obez bireylere yönelik damgalayıcı ifadeleri yaygınlaştırmaktadır (Gargalık, 2019). Sağlık haberlerinin içerdiği uzman görüşleri de bu sürecin bir parçasıdır. Uzmanlar aracılığıyla sunulan bilgiler, bilimsel gerçekliği temsil ettiği varsayımıyla kabul görse de bu bilgilerin seçimi ve sunumu çoğu zaman etik tartışmaları da beraberinde getirmektedir (King & Street, 2005; Akt.: Gargalık, 2019). Ayrıca, medyada spor yapan ünlülerin yaşam tarzlarının idealize edilmesi, genç bireyler üzerinde baskı yaratmakta; ancak bu yaşam tarzlarının herkese uygun olup olmadığı konusunda yeterli bilgi sunulmamaktadır (Ayaz, 2016; Akt.: Gargalık, 2019).

Obezite, küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyayı etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), obeziteyi 1975’ten itibaren uluslararası hastalık sınıflamalarına dahil etmiş ve 1997’de küresel bir salgın olarak tanımlamıştır (Adıyaman, 2015). Amerikan Tabipler Birliği’nin (AMA) obeziteyi tıbbi müdahale gerektiren karmaşık, kronik bir hastalık olarak tanıma yönündeki 2013 kararı, otuz yılı aşkın bir süredir devam eden gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıktı (Kyle vd., 2016). Türkiye’de obezite 2006 yılında düzenlenen *Avrupa Obezite ile Mücadele Bakanlar Konferansı* ile daha güçlü bir

şekilde kamusal gündeme taşınmıştır. Aynı yıl Sağlık Bakanlığı, *Obezite, Diyabet ve Metabolik Hastalıklar Daire Başkanlığı*'ni kurmuş ve 2010-2014 yıllarını kapsayan “Obezite ile Mücadele ve Kontrol Programı”nı başlatmıştır. Bu kapsamda kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla çeşitli iletişim kampanyaları ve kamu spotları hazırlanmıştır. Türkiye’nin imzaladığı “Avrupa Obezite ile Mücadele Belgesi”nde obezitenin çözümünde devletin, sivil toplumun, sektörlerin ve medyanın birlikte sorumluluk taşıdığı vurgulanmıştır (Adıyaman, 2015).

YÖNTEM

Bu çalışmada, sağlık haberlerinde obezitenin nasıl temsil edildiğini ortaya koymak amacıyla nitel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel içerik analizi, metinlerde yer alan anlam örüntülerini, söylemsel yapıları ve tekrar eden temaları sistematik biçimde incelemeye olanak tanıyan nitel bir yöntemdir.

Araştırmanın örneklemini, 2023- 2025 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan ulusal gazetelerin dijital sağlık haberleri oluşturmaktadır. Örneklem ise amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, Sabah ve Hürriyet gazetelerinin dijital arşivlerinde tam metin olarak yayımlanan toplam 20 obezite haberinden oluşmaktadır. Haberlerin seçimi sırasında “obezite”, “şişmanlık” ve “kilo alma” anahtar kelimeleri kullanılmış, yalnızca obeziteyi doğrudan konu edinen haberler araştırma kapsamına dâhil edilmiştir.

Seçilen haberler, tıbbileştirme söylemini görünür kılan tematik kodlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu kapsamda haberlerde obezitenin hastalık olarak mı yoksa yaşam tarzı ya da toplumsal bir sorun olarak mı sunulduğu incelenmiş; obezitenin tıbbi bir çerçeveye oturtulup oturtulmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca haber metinlerinde doktor, diyetisyen, cerrah gibi sağlık uzmanlarının görüşlerine ne ölçüde yer verildiği analiz edilerek uzman otoritesinin söylemsel rolü ortaya konulmuştur. Bununla birlikte cerrahi müdahaleler, diyet programları, egzersiz önerileri ve ilaç kullanımı gibi tedaviye yönelik vurguların haber dilinde nasıl konumlandırıldığı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veriler, Türkiye’de yüksek tirajlı ulusal gazeteler arasında yer alan Sabah ve Hürriyet gazetelerinin dijital arşivlerinden elde edilmiştir. Çalışma kapsamında 2023, 2024 ve 2025 yılları arasında yayımlanan obezite temalı sağlık haberleri incelenmiştir. Gazetelerin dijital platformlarında yer alan tam metin haberler, araştırmanın amaçları

doğrultusunda nitel içerik analizine uygun veri kaynağı olarak seçilmiştir. Haberlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda gazetelerin dijital arama motorlarında “obezite”, “şişmanlık” ve “kilo alma” anahtar kelimeleriyle tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda elde edilen haberler arasından, doğrudan obezite konusunu ele alan, sağlık söylemi içeren ve tıbbileştirme unsurları barındıran haberler örnekleme dahil edilmiştir. Her iki gazeteden toplam 10’ar haber olmak üzere 20 haber metni analiz kapsamına alınmıştır. Seçilen haberler, çalışmanın kuramsal çerçevesi doğrultusunda belirlenen temalar temel alınarak incelenmiştir. Haber metinleri; tıbbileştirme söylemi, uzman görüşlerinin kullanımı, tedavi ve müdahale vurgusu, bireysel sorumluluk atfı ve dramatik dil kullanımı gibi unsurlar açısından değerlendirilmiştir. Veriler, nitel içerik analizi sürecine uygun olarak sistematik biçimde kodlanmış ve her temaya ilişkin bulgular tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Böylece obezitenin gazetelerde nasıl çerçevelendiği ve tıbbileştirme söyleminin hangi biçimlerde yeniden üretildiği ortaya konulmuştur. Analiz sürecinde ayrıca obezitenin sorumluluğunun bireye mi yoksa toplumsal, yapısal ve çevresel faktörlere mi atfedildiği değerlendirilmiş; bireysel sorumluluk vurgusunun yoğunluğu sorgulanmıştır. Araştırma bulguları, tablolar aracılığıyla nicel olarak sunulmuş; bunun yanı sıra temsili haber metinlerinden alınan örneklerle nitel olarak desteklenmiştir. Bu yöntem sayesinde, Sabah ve Hürriyet gazetelerinde obezite haberlerinin hangi söylemsel stratejilerle üretildiği ve tıbbileştirme sürecinin medya aracılığıyla nasıl yeniden inşa edildiği bütüncül bir biçimde ortaya konulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, 2023-2025 yılları arasında Sabah ve Hürriyet gazetelerinde yayımlanan toplam 20 obezite haberinin nitel içerik analizi sonuçları detaylı olarak sunulmaktadır. Analiz, Peter Conrad’ın (2007) tıbbileştirme kuramı ve Ivan Illich’in (1975) “Sağlığın Gaspı” eserinde vurguladığı temel kavramlar ışığında yapılandırılmıştır. Bulgular, her iki gazetede de obezitenin ağırlıklı olarak tıbbi bir çerçeve içinde ele alındığını, uzman görüşlerinin ve tedavi odaklı söylemin baskın olduğunu, bireysel sorumluluğun ise özellikle Sabah gazetesinde daha yoğun biçimde vurgulandığını göstermektedir. Bu sonuçlar, Conrad’ın toplumsal sorunların hastalık kategorisine dönüştürülmesi ve Illich’in bireyin kendi bedeni üzerindeki otoritesini kaybetmesi tezleriyle yüksek düzeyde uyumludur.

Tablo 1. Sabah Gazetesi’nde Obezite Haberlerinde Tıbbileştirme Söylemlerine İlişkin Bulgular (2023–2024-2025)

No	Haber Başlığı / Kaynak	Tıbbi Çerçeve	Uzman Görüşü	Tedavi Vurgusu	Bireysel Sorumluluk	Dramatikleştirme
1	“Bu hata obeziteyi tetikliyor” / Sabah	Evet	Doç. Dr. Hüseyin Özden	Diyet, egzersiz, cerrahi	Uyku, egzersiz	“Hayatınızı kısıtlayabilir”
2	“Dünya şişmanlıyor” / Sabah	Evet	Prof. Dr. Dilek Yazıcı	Diyet, ilaç, cerrahi	–	“2.8 milyon ölüm”
3	“Obezitede kırmızı alarm” / Sabah	Evet	Opr. Dr. Hüseyinov	Cerrahi, eğitim	Yaşam tarzı	“Kırmızı alarm”
4	“Obeziteyle mücadele sokağa indi” / Sabah	Evet	Dr. Ebru Y. Tufekçioğlu	Diyetisyen yönlendirmesi	Sağlıksız yaşam	“En riskli ülke”
5	“Günde 2 saatten fazla ekran obeziteyi tetikliyor! Uzmanlardan ailelere uyar” / Sabah	Evet	–	Danışmanlık	Beslenme alışkanlığı	“Sessiz tehlike”
6	“Obezite cerrahisi hayat kurtarıyor” / Sabah	Evet	Opr. Dr. Alper Çelik	Cerrahi	–	“Ölüm riski azalıyor”
7	“Çocuklarda obezite alarm veriyor” / Sabah	Evet	Çocuk Endokrinoloğu	Beslenme eğitimi	Aile sorumluluğu	“Alarm veriyor”
8	“Obezite birçok hastalığı beraberinde getiriyor” / Sabah	Evet	Diyetisyen	Diyet programı	Bireysel tercih	“Hızla yayılıyor”
9	“Dünyaca ünlü bilim uzmanından korkutan fast-food ve şeker uyarısı” / Sabah	Evet	–	Yaşam tarzı değişimi	Fast food tüketimi	“Küresel tehdit”
10	“Obezite birçok kronik hastalığı tetikliyor” / Sabah	Evet	Op. Dr. Sinan Tezer	Cerrahi, danışmanlık	Uyku, egzersiz	“2. ölüm nedeni”

Sabah gazetesinde incelenen 10 haberin tamamında obezite tıbbi bir sorun olarak çerçevelenmiştir. Her haberde uzman görüşüne (doktor, cerrah, diyetisyen) yer verilmesi, tıbbi otoritenin medya aracılığıyla meşrulaştırıldığını ve Conrad’ın (2007) “tıbbi bilginin

toplumsal denetim aracı haline gelmesi” tespitini doğrulamaktadır. Tedavi vurgusu ağırlıklı olarak cerrahi müdahale, diyet programları ve profesyonel danışmanlık üzerine kurulmuştur; bu yaklaşım, Illich’in (1975) doğal yaşam süreçlerinin tıbbi müdahaleye dönüştürülerek bireyin bağımlı kılınması eleştirisiyle doğrudan örtüşmektedir.

Bireysel sorumluluk vurgusu oldukça baskındır: obezite, yanlış beslenme, hareketsizlik, uyku düzensizliği ve irade eksikliği gibi bireysel tercihlere bağlanmakta; toplumsal, ekonomik ve çevresel faktörler ise neredeyse tamamen arka planda bırakılmaktadır (Gargalık, 2019). Dramatik dil (“kırmızı alarm”, “sessiz tehlike”, “ikinci ölüm nedeni”, “küresel tehdit”) obeziteyi sürekli bir kriz ve ölüm riski olarak sunarak korku yaratmakta ve tıbbi müdahalenin aciliyetini meşrulaştırmaktadır.

Bireysel sorumluluk vurgusu ise çoğunlukla yaşam tarzı, beslenme alışkanlıkları, uyku düzeni ve fiziksel aktivite eksikliği üzerinden kurulmaktadır. Obezite, bireyin yanlış tercihlerinin bir sonucu olarak sunulmakta; sorumluluk büyük ölçüde bireyin kendisine yüklenmektedir. Ancak bu bireysel sorumluluk söylemi, çoğu zaman toplumsal, ekonomik ve çevresel etkenleri arka planda bırakmaktadır.

Dramatikleştirme unsurları Sabah gazetesinin obezite haberlerinde belirgin biçimde öne çıkmaktadır. “Kırmızı alarm”, “sessiz tehlike”, “küresel tehdit” ve “ikinci ölüm nedeni” gibi ifadeler, obeziteyi kriz ve korku söylemi üzerinden sunmaktadır. Bu dil kullanımı, obeziteye yönelik toplumsal kaygıyı artırırken, tıbbi müdahalelerin gerekliliğini meşrulaştıran bir işlev görmektedir.

Tablo 2. Hürriyet Gazetesi’nde Obezite Haberlerinde Tıbbileştirme Söylemlerine İlişkin Bulgular (2023–2025)

No	Haber Başlığı / Kaynak	Tıbbi Çerçeve	Uzman Görüşü	Tedavi Vurgusu	Bireysel Sorumluluk	Dramatikleştirme
1	“Sağlık Bakanlığı: 5 milyon kişinin %35’i fazla kilolu” / Hürriyet	Evet	(veri temelli)	Danışmanlık	Toplumsal risk	“Obez aralığında”
2	“Sağlık Bakanlığı uyardı! 10 yıl sonra obez tehlikesi” / Hürriyet	Evet	Endokrinolog	Diyet, ilaç	–	“Çağın hastalığı”
3	“Türk Pediatri Kurumu uyardı: Türkiye’de çocukların % 15’i obezi” / Hürriyet	Evet	Prof. Dr. Ömer Faruk Başer	Beslenme eğitimi	Aile etkisi	“Giderek artıyor”
4	“Obezite sadece kilo fazlalığı demek değil” / Hürriyet	Evet	Dr. Furkan Burak	Beslenme eğitimi	–	“Alarm veriyor”
5	“Obez ailenin çocuğu da obez oluyor” / Hürriyet	Evet	Prof. Dr. Dilek Yazıcı	Eğitim programı	Hareket eksikliği	“Sessiz tehlike”
6	“Türkiye son beş yıldır obezitede Avrupa birincisi...!” / Hürriyet	Evet	Uzm. Dr. Onur Taşçı	Uzman takibi	Genetik aktarım	“Kompleks sorun”
7	“Türk doktordan yüzde 30 kilo devrimi” / Hürriyet	Evet	Dr. Mehmet Furkan Burak	Diyet düzenlemesi	Bireysel tercih	--
8	“Obezite tehdidi büyüyor” / Hürriyet	Evet	Psikiyatrist	Psikolojik destek	–	“Çift yönlü risk”
9	“Hareketsizlik obeziteyi artırıyor” / Hürriyet	Evet	Spor hekimi	Egzersiz önerisi	Fiziksel pasiflik	–
10	“Obezite cerrahisi kimler için uygun?” / Hürriyet	Evet	Genel cerrah	Cerrahi	–	“Son çare”

Hürriyet gazetesinde de 10 haberin tamamında obezite tıbbi bir çerçeve içinde sunulmuştur. Sabah’a kıyasla daha fazla kurumsal kaynak (Sağlık Bakanlığı verileri, Türk Pediatri Kurumu) ve çok disiplinli uzman görüşü (endokrinolog, psikiyatrist, spor hekimi)

kullanılmıştır. Tedavi vurgusu cerrahi müdahalenin yanı sıra psikolojik destek, beslenme eğitimi ve yaşam tarzı düzenlemelerini kapsamakta; cerrahi genellikle “son çare” olarak nitelendirilmektedir. Bu yaklaşım, tıbbi müdahaleye daha temkinli bir bakış açısını yansıtmaktadır. Bireysel sorumluluk vurgusu Sabah’a göre daha sınırlıdır; genetik aktarım, aile etkisi ve toplumsal risk gibi yapısal faktörlere daha fazla yer verilmektedir. Dramatik dil (“çağın hastalığı”, “tehdit büyüyor”, “sessiz tehlike”) mevcuttur ancak Sabah’taki kadar yoğun ve çarpıcı değildir; bu da Hürriyet’in obeziteyi hem bireysel hem de toplumsal bir halk sağlığı sorunu olarak daha dengeli sunma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Tedavi vurgusu açısından Hürriyet gazetesi, cerrahi müdahalelerin yanı sıra diyet düzenlemeleri, egzersiz önerileri ve psikolojik destek gibi daha çeşitli çözüm yollarına yer vermektedir. Cerrahi müdahaleler bazı haberlerde “son çare” olarak sunulmakta; bu durum, tıbbi müdahaleye daha temkinli bir yaklaşım sergilendiğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, çözüm yollarının yine büyük ölçüde profesyonel sağlık hizmetleri çerçevesinde tanımlandığı görülmektedir.

Bireysel sorumluluk söylemi Hürriyet gazetesinde daha sınırlı ve dolaylı biçimde yer almaktadır. Bazı haberlerde genetik aktarım, aile etkisi ve toplumsal risk vurgusu öne çıkarılarak bireysel suçlayıcı dilin kısmen yumuşatıldığı görülmektedir. Ancak hareketsizlik ve bireysel tercih gibi faktörlerin vurgulandığı haberler de, obezitenin bireysel davranışlarla ilişkilendirilmeye devam ettiğini göstermektedir.

Dramatikleştirme unsurları Hürriyet’te de mevcuttur; ancak bu söylem Sabah gazetesine kıyasla daha ölçülü bir biçimde kullanılmaktadır. “Çağın hastalığı”, “sessiz tehlike” ve “obezite tehdidi büyüyor” gibi ifadeler, risk söylemini canlı tutarken, bazı haberlerde dramatik dilin daha geri planda kaldığı görülmektedir. Bu durum, Hürriyet gazetesinin obeziteyi hem bir halk sağlığı sorunu hem de toplumsal risk alanı olarak sunma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Her iki gazetede de uzman görüşlerine yaygın biçimde yer verilmiştir. Sabah gazetesinde uzmanlar çoğunlukla cerrahlar, diyetisyenler ve hekimler üzerinden sunulurken; Hürriyet gazetesinde uzman görüşleri daha çok akademik, kurumsal ve veri temelli bir çerçevede aktarılmıştır. Bu durum, tıbbi bilginin medya aracılığıyla meşrulaştırılmasında uzman otoritesinin merkezi bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

İncelenen haberlerde obeziteye ilişkin söylemlerin büyük ölçüde tehdit ve risk çerçevesinde kurulduğu görülmektedir. Sabah gazetesinde, obezitenin önlenabilir ölüm nedenleri arasında üst sıralarda yer aldığına ve cerrahi müdahalelerin kalp krizi riskini önemli ölçüde azalttığına yönelik vurgular öne çıkmaktadır. Bu tür söylemler, obeziteyi doğrudan yaşamı tehdit eden bir hastalık olarak konumlandırmakta ve tıbbi müdahalelerin gerekliliğini meşrulaştırmaktadır.

Hürriyet gazetesinde ise obezitenin gelecekteki yaygınlığına ilişkin istatistik temelli projeksiyonlar dikkat çekmektedir. Türkiye’de obez nüfusun önümüzdeki yıllarda ciddi biçimde artacağına yönelik öngörüler, obeziteyi bireysel bir sorun olmanın ötesine taşıyarak toplumsal ölçekte bir halk sağlığı tehdidi olarak sunmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, obezitenin Türkiye medyasında büyük ölçüde tıbbileştirilmiş bir sağlık sorunu olarak sunulduğunu ortaya koymaktadır. Hürriyet gazetesindeki haberlerde obezite çoğunlukla kronik bir hastalık olarak tanımlanmakta ve uzman görüşlerine sıklıkla yer verilmektedir; özellikle obezite cerrahisi ve ilaç tedavileri ön plana çıkarılmaktadır. Sabah gazetesinde ise daha çok yaşam tarzı söylemi öne çıkmakta; bireysel sorumluluk, spor yapma ve irade gücü gibi kavramlar vurgulanmakta, bu durum bireyi suçlayıcı bir söylem üretme potansiyeli taşımaktadır.

Her iki gazetede de çocuk obezitesinin “geleceğin nesilleri” açısından risk oluşturduğu vurgulanmakta ve bu bağlamda konu dramatik bir çerçevede sunulmaktadır. Peter Conrad’ın (2007) tıbbileştirme kuramıyla uyumlu olarak, bu tür medya söylemleri bireylerin yaşam biçimlerini ve davranışlarını tıbbi müdahale gerektiren patolojik durumlar olarak yeniden tanımlamakta; böylece birey yalnızca hasta değil, sürekli izlenmesi ve iyileştirilmesi gereken bir varlık hâline gelmektedir. Obezite haberlerinde uzman görüşlerine dayalı açıklamaların ve tedavi yöntemlerinin ön planda olması, medikal otoritenin güçlendirilmesine hizmet ederken; ameliyat, ilaç tedavisi ve diyetisyen kontrolü gibi ifadeler kurumsal tıbbın birey üzerindeki otoritesini pekiştirmektedir. Buna karşılık, bireysel sorumluluğa yapılan vurgular obez bireylerin damgalanmasına zemin hazırlamakta; genetik, çevresel ve sosyoekonomik faktörlerin geri planda kalması, bireyin sorumlu ve suçlu konumuna yerleştirilmesine yol açmaktadır.

Bireysel sorumluluk söylemi, gazeteler arasında belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Sabah gazetesinde bireysel sorumluluk daha baskın olup; obezite çoğunlukla yanlış beslenme, hareketsizlik, uyku düzeni ve irade eksikliği gibi bireysel yaşam tarzı unsurlarıyla ilişkilendirilmektedir. Hürriyet gazetesinde ise bireysel sorumluluk vurgusu daha sınırlı kalmakta; bazı haberlerde genetik, çevresel ve toplumsal faktörler ön plana çıkarılmaktadır. Bu bağlamda Sabah'ın söylemi, bireyi sorumlu ve yer yer suçlu konumuna yerleştirme potansiyeli taşımaktadır.

Her iki gazetede de obezite haberlerinde dramatikleştirici bir söylemin yaygın olduğu görülmektedir. Ölüm riskleri, geleceğe yönelik yüksek obezite projeksiyonları, çocuk obezitesine ilişkin tehdit söylemleri ve alarm dili, obeziteyi bireysel bir sağlık sorununun ötesinde toplumsal ve ulusal bir kriz olarak konumlandırmaktadır. Sabah gazetesinde dramatik dil daha yoğun ve çarpıcı ifadelerle kurulurken, Hürriyet'te bu dil daha sınırlı ancak yine de mevcuttur.

Genel Bulgular ve Literatürle İlişkilendirme

İki gazete birlikte değerlendirildiğinde şu temel sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

- Tüm haberlerde (20/20) obezite tıbbi bir çerçevede içinde ele alınmış ve hastalıklaştırılmıştır → Conrad (2007), Illich (1975).
- Uzman görüşleri her haberde (%100) kullanılmış; bu, tıbbi bilginin medya aracılığıyla meşrulaştırılması ve otorite inşası sürecini doğrulamaktadır.
- Tedavi ve müdahale önerileri (cerrahi, ilaç, diyet, danışmanlık, psikolojik destek) her haberde yer almış; birey “tedaviye muhtaç hasta” konumuna indirgenmiştir (Illich, 1975).
- Bireysel sorumluluk vurgusu Sabah'ta çok baskın ve suçlayıcıdır (yaşam tarzı, irade, beslenme); Hürriyet'te ise daha sınırlı ve genetik/çevresel faktörlerle dengelenmiştir → Gargalık (2019), Adıyaman (2015).
- Dramatikleştirme her iki gazetede de yaygındır; Sabah'ta “kırmızı alarm”, “ikinci ölüm nedeni” gibi ifadelerle daha yoğun ve korku odaklıdır → medya yoluyla kaygı ve tıbbi bağımlılık yaratma (Kaczmarek, 2019).

Araştırmalar, medyanın obeziteyi nasıl çerçevelediğinin bireylerin hastalık algısı ve sorumluluk atfı üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir Major, 2009, Shen vd., 2012,

McClure vd., 2011; Akt.: Adıyaman, 2015). Medya içerikleri, obeziteyi yalnızca yansıtmaz, aynı zamanda anlamlandırır ve sorumluluk atfı yaratır. Haber çerçevesi, görsel sunumlar ve platform türü (geleneksel vs. dijital medya) bireylerin hem obeziteye hem de obez bireylere yönelik tutumlarını şekillendirmektedir. Bu bağlamda, medya üreticilerinin etik sorumluluğu olduğu kadar, kamu politikalarının da medya temsillerini yönlendirecek düzenlemelere ihtiyaç duyduğu açıktır (Adıyaman, 2015).

Türkiye’de de bu kavramsal çerçeveye yönelik ilgi giderek artmaktadır. Sezgin (2011a), Karakuş (2013), Caner (2013) ve Toraman & Erdem (2016) gibi araştırmacılar, tıbbileştirme konusunu sağlık sosyolojisi perspektifiyle ele almışlardır. Bu ilginin yükselmesi, hastalık gelmeden önlem almayı teşvik eden yeni sağlık paradigmasıyla bağlantılıdır.

Illich (1975)’in dikkat çektiği bir diğer önemli boyut, bireylerin henüz hasta olmadan sağlık hizmetlerine başvurmaya yönlendirilmesidir. Bu durum, bireyin kendi bedeni üzerindeki otoritesini kaybederek sağlık profesyonellerine bağımlı hale gelmesine neden olmaktadır (Sezgin Emüler, 2013:27). Özellikle kronik hastalıklar üzerinden geliştirilen uzun vadeli tedavi süreçleri, bireyleri sürekli hasta pozisyonunda tutmakta; bu sayede ilaç endüstrisinin ekonomik çıkarları korunmaktadır (Sezgin, 2011: 62; Welch vd., 2013, s. 14; akt. Sezgin Emüler, 2013: 28). Bu strateji, tanı eşiklerinin düşürülmesi, hastalık tanımlarının genişletilmesi ve bilimsel araştırmaların finansmanı ile desteklenmektedir. Tüm bu süreçler “yaşam kalitesini artırma” gibi olumlu söylemlerle meşrulaştırılmaktadır (Sezgin Emüler, 2013:28). Sonuç olarak, Türkiye’nin iki yüksek tirajlı ulusal gazetesinde obezite büyük ölçüde tıbbileştirilmiş bir sağlık sorunu olarak yeniden üretilmekte; birey sürekli tıbbi gözetim, müdahale ve profesyonel yardım gerektiren bir varlık olarak konumlandırılmaktadır. Bu bulgular, Conrad’ın (2007) tıbbileştirme kuramı ve Illich’in (1975) “tıbbın yaşamı gasp etmesi” teziyle tam uyum içindedir. Medya-sağlık ilişkisinde etik sorumluluk, bilimsel denetim ve yapısal düzenleme ihtiyacını güçlü biçimde ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye’de ana akım medya içerisinde yer alan Sabah ve Hürriyet gazetelerinde yayımlanan obezite haberlerinin, tıbbileştirme söylemi temelinde nasıl yapılandırıldığını ortaya koymaktadır. Bulgular, obezitenin haber metinlerinde büyük ölçüde bireysel yaşam tarzı farklılıklarından ziyade, tıbbi müdahale gerektiren bir hastalık olarak çerçevelendiğini göstermektedir. Bu durum, Peter Conrad (2007)’in tıbbileştirmenin modern

toplumlarda giderek yaygınlaştığı yönündeki yaklaşımıyla örtüşmektedir (Conrad, 2007). Medya aracılığıyla dolaşıma sokulan bu söylemler, bireylerin bedenlerini sürekli denetlemeleri gereken potansiyel risk alanları olarak algılamalarına neden olmaktadır. Araştırma bulguları, Illich (1975)'in tıbbın gündelik yaşam alanlarını kuşattığına dair eleştirileriyle de paralellik göstermektedir (Illich, 1975). İncelenen haberlerde obezite; çocukluk, genetik yapı ve yaşam alışkanlıkları gibi farklı boyutlarıyla ele alınsa da, çözüm yollarının büyük ölçüde profesyonel tıbbi müdahalelere indirgenmesi dikkat çekmektedir. Bu durum, obez bireylerin normatif beden algısı dışında konumlandırılmasına ve “tedaviye muhtaç” öznelerle dönüştürülmesine yol açmaktadır. Özellikle dramatik başlıklar ve kriz söylemleri, obeziteyi yalnızca bir sağlık sorunu değil, toplumsal bir tehdit olarak sunarak tıbbi otoritenin meşruiyetini güçlendirmektedir.

Her iki gazetede de obezite haberlerinin tamamında tıbbi çerçevenin baskın olması, tıbbileştirmenin sistematik bir medya pratiği hâline geldiğini göstermektedir. Uzman görüşlerine sıkça başvurulması, istatistiksel verilerle risk söyleminin desteklenmesi ve cerrahi ya da profesyonel tedavi önerilerinin ön plana çıkarılması, bireyin çözümü sağlık sistemi içerisinde aramasını teşvik etmektedir. Conrad'ın belirttiği gibi bu süreç, bireyin yalnızca hasta olarak tanımlanmasına değil, aynı zamanda tıbbi denetime açık bir yaşam sürmesine yol açmaktadır (Conrad, 2007). Bununla birlikte bazı haberlerde bireysel sorumluluk vurgusunun öne çıktığı görülmektedir. Ancak bu vurgu, çoğu zaman suçlayıcı ve damgalayıcı bir dil eşliğinde sunulmakta; obez bireylerin irade eksikliğiyle tanımlanmasına neden olmaktadır. Bu tür çerçeveler, Major (2009) ve Shen ve arkadaşlarının (2012) belirttiği gibi, obez bireylere yönelik toplumsal önyargıları ve ayrımcı tutumları pekiştirme potansiyeli taşımaktadır. Dolayısıyla medya söylemi, bir yandan sağlık farkındalığı yaratırken diğer yandan sosyal dışlanmayı yeniden üretebilmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, obezitenin Türkiye ana akım medyasında yoğun biçimde tıbbileştirildiğini ve bu söylemin bireyleri hem hasta kimliğine yerleştirdiğini hem de sağlık sistemine bağımlı kıldığını ortaya koymaktadır. Medya, bu süreçte yalnızca bilgi aktaran bir araç değil; sağlık normlarını, beden politikalarını ve bireysel sorumluluk anlayışını şekillendiren güçlü bir ideolojik aktör olarak işlev görmektedir. Bu nedenle sağlık haberciliğinin eleştirel bir perspektifle değerlendirilmesi, hem bireysel sağlık algılarının hem de kamusal sağlık politikalarının daha adil ve kapsayıcı biçimde yeniden düşünülmesi açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, F. (2015). *Obezitenin gazetelerde sunumu* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Bardakçı, T. (2022). Tıbbın yaşamlarımızdaki hâkimiyeti: Medikalizasyon. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 27(3), 347–356.
- Chodoff, P. (2002). The medicalization of the human condition. *Psychiatric Services*, 53(5), 627-628.
- Conrad, P. (1975). The discovery of hyperkinesis: Notes on the medicalization of deviant behavior. *Social problems*, 23(1), 12-21.
- Conrad, P. (2007). *The medicalization of society: On the transformation of human conditions into treatable disorders* (Vol. 14, p. 204). Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Contino, G. (2016). Sağlıkta tıbbileştirme ve paylaşılan sorumluluk [Medicalization in healthcare and shared responsibility]. *Global Discourse*, 6(1–2), 45–55.
- Çınarlı, İ. (2016). “Stratejik” sağlık iletişiminin sağlığın tıbbileştirilmesindeki rolü. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 43, 207–226.
- Çukur, A., & Erdem, İ. A. (2017). Obezite vergilerinin obezite ile mücadelede yeri: Türkiye için bir değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, (106), 121-146.
- Friedson, E. (1970). *Designing Doctors: Interns. From Students to Physicians*. Emily Mumford. Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1970. xiv, 298 pp., illus. \$8.50. A Commonwealth Fund Book. *Science*, 169(3945), 571-571.
- Gargalık, E. (2019). *Sağlık haberlerinde korku çekiciliği üzerinden üretilen söylemlerin ekonomi politiği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Illich I. Sağlığın gaspı. çev. Sertabiboğlu S. İstanbul: Ayrıntı Yayınları; 2014. p. 27–28; p. 36; p. 56–61; p. 48–51; p. 85–102; p. 109–112.
- Kaczmarek, E. (2019). How to distinguish medicalization from over-medicalization?. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 22(1), 119-128.
- Karakuş Umar, E. (2020). *Kadın forum sitelerinde tıbbileştirme*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Alanında Araştırma Makaleleri içinde (ss. 529–531). Gece Yayınevi.
- Kyle, T. K., Dhurandhar, E. J., & Allison, D. B. (2016). Obezitenin bir hastalık olarak değerlendirilmesi: Gelişen politikalar ve bunların etkileri [Regarding obesity as a disease: Evolving policies and their implications]. *Endocrinology and Metabolism Clinics of North America*, 45(3), 511–520.
- Lawrence, R. G. (2004). Framing obesity: The evolution of news discourse on a public health issue. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 9(3), 56–75.

- Parsons, T. (1951). Illness and the role of the physician: a sociological perspective. *American Journal of orthopsychiatry*, 21(3), 452.
- Pitt, B. (1968). “Atypical” depression following childbirth. *The British Journal of Psychiatry*, 114(516), 1325-1335.
- Satman, İ. (2016). Türkiye’de obezite sorunu. *Turkiye Klinikleri J Gastroenterohepatol-Special Topics*, 9(2), 1-11.
- Serdar, M. (2023). Gündelik hayatın tıbbileştirilmesinin eleştirisi üzerine. *ESAM Journal of Economics and Social Research*, 4(2), 96–122.
- Sezgin Emüler, D. (2013). Tıbbileştirme. *Toraks Bülteni*, 27(Aralık), 27–29. Türk Toraks Derneği.
https://toraks.org.tr/site/sf/books/pre_migration/ed3b459c1428598e2999fdc78fda4b274849c5596468966b1ac81e1e4ae91d3e.pdf
- Shen, K. J., Bildsten, L., Kasen, D., & Quataert, E. (2012). The long-term evolution of double white dwarf mergers. *The Astrophysical Journal*, 748(1), 35.
- Toraman, A., & Erdem, R. (2016). Kavramsal açıdan tıbbileştirme. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 19(4), 423–442.
- Yüksel, E., Adıyaman, F., Keçeli, D., Doruk, Ö., Yavuz, Ö., & Kasdemir, B. (2014). Obezite konusu basında nasıl çerçevelenmektedir? *Selçuk İletişim*, 8(2), 149–176.
- Zola, I. K. (1972). Medicine as an institution of social control. *The sociological review*, 20(4), 487-504.